



Szkolenia przedmiotowe z podstaw programowych Historia (1)

Maciej Fic

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

Program spotkania



- Prezentacja PP26 z historii;
- Zajęcia warsztatowe cz. I (przykłady dobrych praktyk w zakresie pracy ze źródłami historycznymi / tekstami kultury, wspierającymi rozwijanie kompetencji przekrojowych uczniów oraz Q&A);
- Zajęcia warsztatowe cz. II (budowa rozwiązań w zakresie doświadczeń edukacyjnych oraz Q&A).

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

Projekt podstawy oparty o diagnozę →

- K. Malicki, S. Wilk, I. Żuk, *Edukacja dla pamięci. Przekaz wiedzy historycznej w kontekście postaw Polaków wobec ich przeszłości*. Warszawa 2023 (1115 uczących).
- M. Fic, *Edukacja historyczna oczami nauczycieli – raport z badań ankietowych z 2023 r.*, [w:] *Człowiek twórcą historii. Tom 8. Miejsce historii w edukacji humanistycznej w XXI w., cz. 2.*, red. C. Kuklo, W. Walczak. Białystok 2024 (906 uczących).
- *Nowa podstawa programowa z historii? Oczekiwania i wskazówki nauczycieli*, oprac. M. Marciniak-Mierzejewski, R. Pierwieniecka, Warszawa 2025 (855 uczących).

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

• Oczekiwania →

- czas na pogłębienie wiedzy i kształcenie tzw. umiejętności historycznych (analiza i interpretacja, krytyczne myślenie);
- pozostawienie autonomii nauczycielowi;
- wzmocnienie treści odnoszących się do historii najnowszej;
- uwzględnienie wśród treści historii społecznej, kultury, gospodarczej, lokalnej i regionalnej;
- ukazanie powiązań między historią a współczesnością;
- sprecyzowanie oczekiwanych wymagań edukacyjnych;

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

- + kształtowanie postaw i przekonań w celu zbudowania modelu „wspólnotowego”, opartego o „konsensus społeczny”.
- Specyfika przedmiotu + polaryzacja polskiego społeczeństwa:
- „Obywatel Polski powinien bowiem znać pewne minimum kanonu polskości, niezależnie od tego, czy się z tym minimum utożsamia do końca, czy nie” (Wojciech Roszkowski) – w efekcie podstawa → „busola” / „esencja kulturowa” / „kanon” / „kod kulturowy” / „kultura generalna” / „pluralistyczny rdzeń wiedzy historycznej”

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

- Zaplanowany wymiar godzin zajęć historii utrzymany – w klasach IV–VIII w wymiarze 9 godzin w cyklu kształcenia (1+2+2+2+2=270 godzin).
- Wymagania szczegółowe pomieszczono w **50 „działach”**, 30 z nich obejmuje treści propedeutyczne oraz z historii od pradziejów do końca XIX wieku, a 20 odnosi się do historii XX i XXI wieku).
- Zaproponowane treści mogą być w toku kształcenia poszerzane, zarówno przez dołączanie nowych tematów, jak i przez „pogłębianie” rozważań.

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

- Dotychczasowe zmiany w podstawie programowej historii nie rozwiązały wielu rzeczywistych problemów, zgłaszanych przez nauczycieli.
- Podstawa programowa, zgodnie z założeniami Profilu absolwenta i absolwentki, ma mocno akcentować potrzebę **intelektualnego rozwoju ucznia**:
 - krytycznego i kreatywnego myślenia;
 - budowania kompetencji językowych;
 - poczucia przynależności do małych i dużych wspólnot.

Inspiracja budowy celów → Cele edukacji historycznej

(E. Chorąży, D. Konieczka-Śliwińska, S. Roszak, *Edukacja historyczna w szkole. Teoria i praktyka*. Warszawa 2008, s. 100-101)

Poziom	Kategoria	Opis	Wybrane czasowniki operacyjne
Wiadomości	A. Zapamiętywanie	Znajomość terminologii, faktów, procesów, przyczyn	identyfikuje, wskazuje, opisuje, rozpoznaje, definiuje, powtarza, przywołuje, wymienia, odtwarza
	B. Rozumienie	Znajomość związków przyczynowo-skutkowych i przestrzenno-czasowych, zasad postępowania, wykonywania czynności etc.	wyjaśnia, przedstawia, porównuje, charakteryzuje, omawia, tłumaczy, kwalifikuje, rozpoznaje, wybiera, parafrazuje, ilustruje
Umiejętności	C. Stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych	Naśladownictwo, stosowanie reguł i zasad (z elementami innowacji)	wykorzystuje, stosuje, korzysta, organizuje, tworzy, wdraża, oblicza, zmienia, buduje, pokazuje, rozwija, znajduje, interpretuje
	D. Stosowanie wiadomości w sytuacjach nietypowych	Analizowanie (rozpoznawanie), odkrywanie, syntetyzowanie, uogólnianie, ocenianie, wyjaśnianie (np. problemu), etc.	analizuje, rozważa, diagnozuje, szacuje, testuje, rozróżnia, podkreśla
Postawy i przekonania	E. Uczestnictwo w działaniu, podejmowanie działań	Wykazywanie zainteresowania, ujawnianie postaw, opinii, poglądów, wątpliwości, uzasadnianie poglądów i opinii	stosuje zasady, ustosunkowuje się, przejawia, wartościuje, dąży do...
	F. Nastawienie na działanie	Oddziaływanie, przenoszenie postaw, poglądów, opinii	

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

Cele ogólne →

1. Budowanie tożsamości i poczucia przynależności do wspólnot, szczególnie narodowej i państwowej, opartych na przeszłości i pamięci o niej;
2. Rozwijanie gotowości do prezentowania i uzasadniania własnych poglądów i przekonań dotyczących przeszłości, przy jednoczesnej akceptacji istnienia różnych punktów widzenia i podejmowaniu próby ich zrozumienia i poszukiwania kompromisu;
3. Odczytywanie intencji stojących za działaniami grup i jednostek w przeszłości oraz formułowanie ocen tych działań z uwzględnieniem różnych systemów wartości

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

4. Zainteresowanie historią i jej poznawaniem jako praktyką pogłębiania własnej wiedzy i rozumienia oraz dochodzenia do prawdy.
5. Analizowanie i interpretacja źródeł i przekazów historycznych oraz tworzenie narracji przy wykorzystaniu wiedzy historycznej.
6. Rozumienie związków przestrzenno-czasowych i przyczynowo-skutkowych pomiędzy zdarzeniami przeszłymi i wpływu historii na współczesny świat i na najbliższe otoczenie.
7. Znajomość i rozumienie wybranych wiadomości o przeszłości (dat, postaci, procesów historycznych, terminów, wydarzeń i zjawisk), potrzebnych dla wytworzenia poczucia przynależności do wspólnot, szczególnie narodowej i państwowej, oraz wykorzystywania ich do rozwijania umiejętności historycznych.

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

- Podstawą rozważań w toku kształcenia historycznego w szkole podstawowej - **historia narodu i państwa polskiego.**
- W całej podstawie „beneficjentem ostatecznym” pozostaje „mieszkaniec Polski”, co świadomie nie jest równoznaczne z Polakiem.

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

Zmęczenie uczących + przeprowadzona diagnoza → Elementy trwałości:

- zachowano tradycyjny, chronologiczny układ treści nauczania-uczenia się;
- zachowano zagadnienia propedeutyczne jako wprowadzenie do kształcenia historycznego w klasie IV.

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

Zmiana →

- zapewnienie czasu niezbędnego na pracę „warsztatową”;
- stworzenie przestrzeni do korzystania z metod aktywizujących i doświadczeń edukacyjnych;
- precyzyjniejsze sformułowanie efektów uczenia się w zakresie faktografii, tak aby budować poczucie przynależności do wspólnot (przede wszystkim narodowej i państwowej);
- wprowadzenie obligatoryjności pracy ze źródłami historycznymi, mapami historycznymi i tekstami kultury;
- uwzględnienie w wymaganiach szczegółowych zagadnień związanych z historią regionalną i lokalną.

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

- wzrosła liczba godzin przeznaczonych na historię najnowszą – cezurą między klasą VI i VII przełom XIX i XX wieku, dzięki czemu na historię współczesną przeznaczono dwa lata;
- wprowadzono ujednolicone zapisy efektów uczenia się;
- silniej zaakcentowano wątki regionalne i lokalne;
- historię państwa i narodu polskiego przedstawiono na tle historii powszechnej;
- dokonano wyboru treści reprezentatywnych dla opisu procesów.

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

- Projekt nowej podstawy programowej zawiera **50** „działów”:
- **30** w klasach IV-VI, **20** w klasach VII-VIII.

Poszczególne zapisy posiadają powtarzalną strukturę opisu:

- ściślej niż dotychczas „zawężająco” wskazują wymagane minimum wiadomości (postacie i daty, które powinna opanować każda ucząca się osoba);
- ściślej niż dotąd „rozszerzająco” wskazują poruszane obszary tematyczne (z którymi osoby uczące powinny się zapoznać);
- jednoznacznie nakazują pracę z szeroko rozumianymi źródłami (z epoki), mapami historycznymi i tekstami kultury;
- zachęcają do wyrażania przez osoby uczące się ocen i podejmowania dyskusji;
- skłaniają do odniesienia omawianych zagadnień do współczesności lub do własnego regionu.

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

- Celowo zaprojektowano (mimo, że wymagania szczegółowe co do zasady projektowane były jako efekty uczenia, które osoba kształcąca miała uzyskać/opanować po zakończonym etapie) wymagania tak, by widoczny był progres nabywania wiedzy i umiejętności oraz kształtowania postaw.
- Dlatego na wcześniejszym etapie kształcenia ograniczona pozostaje część „informacyjna” (ilość wiadomości), działania oparte o pracę ze źródłami historycznymi bazują na prostych kompetencjach – głównie odczytywania i przedstawiania informacji, w pełni świadomie używane są także czasowniki typu „podejmuje próby”.

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

- Powody przyjęcia rozwiązania, polegającego na sięganiu do przykładów „własnego lub wybranego regionu” albo „własnej lub wybranej miejscowości”:
- w przypadku terytorium współczesnej Polski, które zostało ukształtowanie po II wojnie światowej i znacząco różni się od terytorium II Rzeczypospolitej oraz Rzeczypospolitej Obojga Narodów, w części kraju niemożliwe będzie sięgnięcie do korzeni „własnego regionu”, ponieważ tam opisane wydarzenia z historii państwa i narodu polskiego po prostu nie zaszły.
- może ono zostać użyte wszędzie tam, gdzie uczący nie będzie potrafił dotrzeć do materiałów, przybliżających jego własny lokalny i regionalny świat – wówczas także będzie miał możliwość odwołać się np. do Mazowsza, Małopolski czy Wielkopolski, na temat których najpewniej łatwiej uda się odszukać odpowiednie materiały.

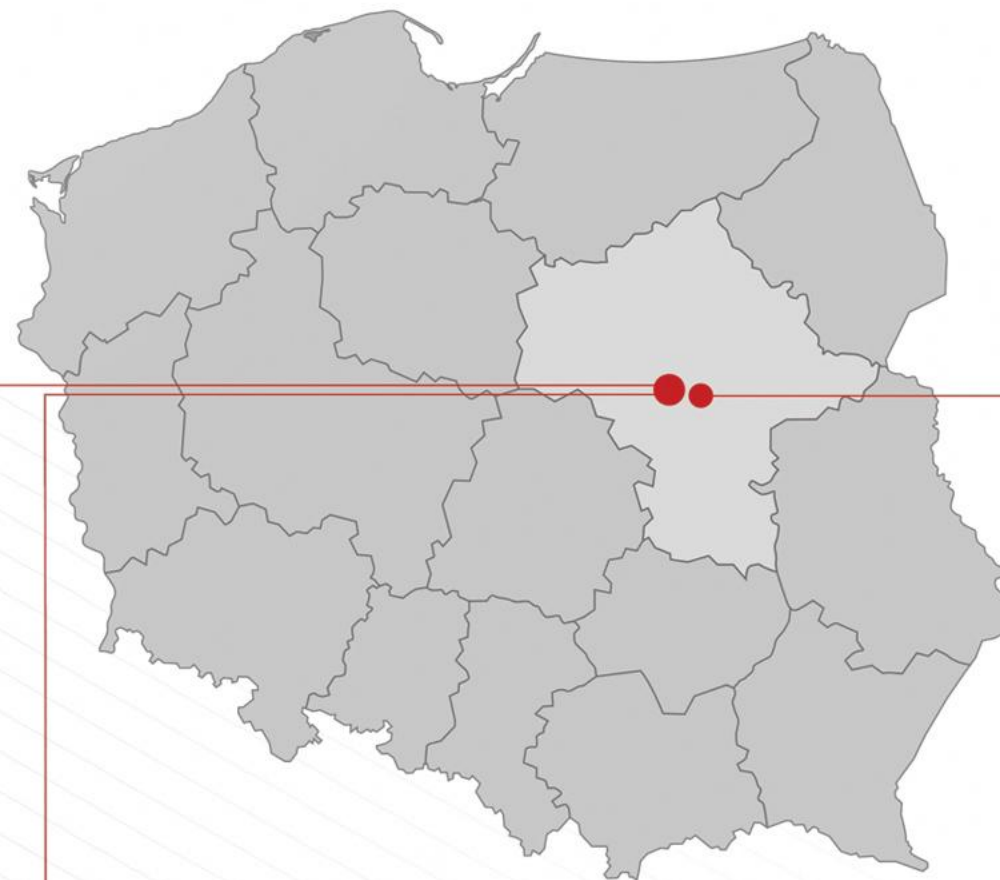
Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

- Analiza wybranych wymagań szczegółowych:

Od daty do debaty – o nowej propozycji kształcenia historycznego

Czas na pierwszą serię pytań 😊

Kliknij, aby edytować styl



Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

Centrum Szkoleniowe w Sulejówku
ul. Paderewskiego 77
05-070 Sulejówek
tel. 22 783 37 84

Ośrodek Rozwoju Edukacji
ul. Polna 46a
00-644 Warszawa
tel. 22 570 83 00

Wydział Kształcenia Ogólnego
i Kompetencji Cyfrowych



www.ore.edu.pl